

Apály¹

Mit lehet kezdeni valami ennyire végessel. A homlokom a repülő ablakának nyomva, alig fér el az orrom hegye. Fáradt vagyok. Egyre pontosabban rajzolódik ki a szalmasárga földdarab a kékségben, formára olyan, mint egy agyontaposott tengeri csillag. Az óráim szerint tizen-négy negyven van, tizenöt perc sem volt az egész út, alig ment le az utaskísérő pantomimtáncra, *pull down your safety mask and breathe normally*, már ereszkedünk is. Ha lennének részletek, mostanra lát-szaniuk kellene, de csak egy-egy ház szürkés kockája kivehető, a tájat többé- kevésbé négyzetes parcellákra osztó ösvények, a kiszóródott szezám-mag birkacsordák. Szűkül a madártávlat. Persze mit vártam, ennyire északon nincsenek fenyvesek, nyírfacsoportok. Domborzat is alig. A madarak, talán a madarak miatt megéri.

Erősen csapódik a leszállópályához a gép, hirtelen megint elnehezül, a lassuló gurulás gyorsulásnak tűnik, megdobja a gyomromat. Nem kell sietni, azt a családot az első négy ülésen úgysem tudom megelőzni, más utas nincs. Köszönjük, hogy velünk utaztak, mondaná a géphang, de belevág egy kisfiú sikítása, hogy nézz ide, anya, Jamie, inkább te nézz a lábad elé. A kisebbik gyerek sír, a vállára veszi az apja, egy helyben toporogva rugózik vele. Mögéjük érek, a kisgyerek felnéz rám, mielőtt folytatja az ordítást, közben bal kézzel az apja fülét cibálja. Egy töredékpillanatra rám vigyorog, aztán különösebb fennakadás nélkül újra eltorzul az arca, vörösödik, elszánással préseli ki a felháborodást. Az apja már szinte rázza, de még rá lehet fogni, hogy csak ringatás, türelem, kicsim, nincs semmi baj. Viszlát, mosolyog a kövér stewardess, szép a szeme, köszönjük, hogy minket választott. Ugrál a figyelmem, nem tud megállapodni, pingpongoznak vele a részletek, viszlát, mormolom, ahogy kilépek. Hirtelen csönd van, nem hallok semmit, kitömi a hallójáratomat a szél.

¹ Da: DIÁNA VONNÁK, *Látlak*, Budapest, Jelenkor Kiadó, 2021, pp. 83-97

Diána Vonnák

Bassa marea

Cosa si può fare con una cosa finita. Con la fronte appiccicata al finestrino dell'aereo ci sta a malapena la punta del naso. Sono stanca. Nel blu del cielo si staglia sempre più definita la terra giallo paglia, con la forma di una stella marina schiacciata sotto il piede. Il mio orologio segna le quattordici e quaranta, il volo non superava i quindici minuti, l'assistente di volo aveva appena finito la danza ritmica, *put on your safety mask and breath normally*, che già stavamo atterrando. Se ci fossero particolari, dovremmo distinguerli or ora, ma si intravede soltanto la scura forma squadrata di qualche casa, sentieri che dividono in lotti più o meno regolari il paesaggio, greggi di pecore semi di sesamo sparsi. La profondità dello sguardo va riducendosi. Che mi aspettavo, così a nord non ci sono pini e betulle, a malapena un'altura, ma certo vale la pena per gli uccelli.

L'aereo, restituito d'improvviso alla gravità, impatta rudemente sulla pista, il rullaggio che rallenta sembra un'accelerazione e mi prende allo stomaco. Inutile affrettarsi, non posso superare quella famiglia sui primi quattro sedili, altri passeggeri non ce ne sono. Grazie di aver volato con noi, direbbe la voce registrata, ma il grido di un bambino la taglia, guarda qui mamma, tu piuttosto guarda dove metti i piedi, Jamie. Il bambino più piccolo piange, il padre lo prende sulle spalle dondolandolo sul posto. Gli arrivo dietro, il piccolo mi getta un'occhiata mentre continua a strillare e con la mano sinistra tira l'orecchio al padre. Per una frazione di secondo mi rivolge un ghigno, poi senza un attimo di esitazione la faccia si contrae paonazza per la manifesta irritazione. Il padre quasi lo scuote, ma poi si rende conto che lo sta cullando, pazienza, piccino mio, va tutto bene. Arrivederci, dice sorridendo la grassa hostess. Grazie di averci scelto. Ha dei begli occhi. L'attenzione vaga, rimbalzando tra i particolari senza trovare un punto fermo, come una pallina da pingpong. Arrivederci, bisbiglio nell'uscire. All'improvviso il silenzio, non sento nulla, il vento mi riempie il condotto uditivo.

Csomagra nem kell várni, csak egy hátizsákkal jöttem. A reptér egy-szintes, sorozatgyártott kockaház, úgy néz ki, mint egy kisvárosi ingatlanközvetítő iroda.

Vagy jehovisták külvárosi térítőállomása, megváltásos piramisjáték, a szórólapon áhítattal nézi egymást Mária és egy bárány, mögöttük jámbor oroszlan igenli a békét. Igazából persze nem templom, csak mélézom, a család előtt már nyílnak az üvegajtók, követem őket. Nincs ellenőrzés, tétován felmutatott útleveletem látva csak int egy egyenruhás nő, hogy mehetek, a vállam fölött visszanezve még látom, ahogy két bőrdönt és egy összecsukott babakocsit tolnak mögöttem a szülőlk egy kézikocsin.

Találomra követem a kijárattól induló betonutat. Két mérföld, ezt mondta Liam, legfeljebb fél óra séta akkor is, ha szembefúj a szél. Hangosan vijjogva röhögnek fölöttem a sirályok, föl-le ringatja őket a szél, a szárnyuk alig rebben. Valószínűleg sirályok, de hogy milyenek, azt nem tudom. Képtelen vagyok megkülönböztetni egymástól a madarakat. Fázom, előhúzem a pulóveremet, inentől csak jobbra, aztán egyenesen, a betonutat követve ütközésig, a tengerig.

Repterek a semmi közepén. Nehezebben tudok megérkezni most, hogy nincs meg a reptéri protokoll kálváriája, mint máskor, amikor az ellenőrzés, a csomagfelvétel, a taxi leintése, és hogy végül minden rákészülés ellenére kikökkentenek az előre elképzelhetetlen, idegen városok. Szeretem a reptereken töltött idő határhelyzetét. Veszély, váratlanság kiiktatva, maradhat az érzékek automata váltós unalma, előre tudom az egészet: mozgójárdák, kivilágított gyaloglások, vécéilatosító alól finoman kiderengő szarszag, kérjük, ne guggoljanak fel az ülőkére, a biztonság kedvéért ábra is mutatja. Minden négyzetméterük azt hirdeti, hogy mindegy, hova jöttem, ez még mindig ugyanaz a világ, welcome, hoşgeldiniz, добро пожаловать, مرحبا, bienvenida. Akárki, akárhol.

Non devo attendere il bagaglio perché sono arrivata con uno zaino. L'aeroporto è ad un solo piano, un edificio cubico fatto in serie, sembra un'agenzia immobiliare di una piccola città, oppure una centrale di proselitismo periferico dei Testimoni di Geova, un gioco piramidale della redenzione, sul volantino Maria e un agnello si guardano con devozione, dietro cui un mite leone approva la pace. Veramente non è una chiesa, sto solo immaginando, si aprono davanti alla famiglia le porte a vetri, li seguo. Nessun controllo, vedendomi mostrare il passaporto con esitazione, una donna in uniforme mi fa segno di andare, mi giro e vedo che i genitori spingono su un carrello due valigie e una carrozzina chiusa.

Seguo a caso la strada cementata che parte dall'uscita. Due miglia, ha detto Liam, al massimo mezz'ora di cammino, anche se controvento. Sulla mia testa sghignazzano stridendo i gabbiani spinti su e giù dal vento, mentre le ali si muovono appena. Sono verosimilmente dei gabbiani, ma di che specie siano, non lo so. Non so distinguere gli uccelli uno dall'altro. Ho freddo, infilo il maglione, da qui tutto a destra e poi diritto seguendo la strada cementata fino in fondo, fino al mare.

Aeroporti in mezzo al nulla. Mi riesce più difficile arrivare ora che non c'è il calvario dei controlli aeroportuali rispetto ad altre volte, quando ci sono il controllo, il ritiro del bagaglio, la ricerca del taxi, e alla fine, malgrado ogni preparativo, città sconosciute e fino ad allora inimmaginabili mi scombussolano. Mi piace la condizione-limite del tempo passato negli aeroporti. Pericolo e imprevisto esclusi, può rimanere la noia delle nozioni da cambio automatico, so tutto dal principio: corridoi di scorrimento, percorsi illuminati, puzza fecale che elegantemente sfugge al deodorante per gabinetti, vi preghiamo per sicurezza di non accovacciarvi con i piedi sulla tazza, lo fa vedere anche la figura. Ogni loro metro quadrato ti fa sapere che non importa dove sei arrivato, questo è ancora sempre lo stesso mondo, welcome, hoşgeldiniz, добро пожаловать, مرحباً, bienvenida... Chiunque, dovunque.

Az ilyen helyeken nem tud valóságos maradni a távolság, esetlegesen tűnik, hogy milyen messze vagy. Csak néha, átszálláskor csap fejbe, mondjuk, Bécsből Bangkokba menet, mikor a katari sivatagban az olajosan remegő, forró levegőben a szomszédos gép felé kígyózó sort nézed, és fehér ruhás férfiakon meg fekete ruhás nőkön kívül senkit nem látsz. Aztán vége, visszaterelnek a jéghideg buszba, elnyel a hangár, megint egy reptér, ahol sosem kapcsolják le a lámpákat.

A váróteremben lehunyom a szememet, és a rozsdabarna képre egy darabig még káprázó fénygyűrűket ereget az agyam. Körülöttem pasztellszínű, örök szobahőmérséklet, majdnem otthagyt utasok rossz szul ejtett neveinek zsolozsmája. Sosem tudok aludni, a duty free-ben drága krémeket kenek magamra, nem is próbálok úgy tenni, mintha meg akarnám venni bármelyiket.

Most minden csupa szél és ég, hiányérzetem van az érkezéshez szoktatás rítusa nélkül. Ez a legészakibb sziget, azt gondoltam volna, lakatlan. Liam illik ide a csupa tenger szélbe. Még nem akarok rá gondolni, van egy szűk fél óráim. Fárad a nyár, bágyadt a napfény a bőrömhöz, belül egyre jobban átfázom, és alig van bármi, amibe kapaszkodhatna a tekintetem. A világítótorny északon van, megnéztem még otthon, itt csak néhány lakóház és az ornitológusok állomása, ahová lassan meg kellene érkezni. Jobbra és balra zöld és sárga, üres mezők.

A repülő magazinban azt írták, ez a világ egyetlen helye, ahol a tengerpartra kényszerítik a birkákat, kőfallal kerítik el őket, nehogy leleljék a füvet. Csak a tengeri növények maradnak nekik, apálykor egész messze követik a visszahúzódó vizet, hólyagos levelű algákat és sziksofüvet esznek, aztán dagálykor visszaszorúlnak a kőfalakig, és a kevés bejárat egyikéhez sietnek a karámokba, pihenni. A cikk alatt gasztrofotók, borda roston, fokhagymás vaj csorog a rózsaszínes hús vágataiban, egy cserzett arcú, flanelinges figura biztatóan mosolyog a jobb sarokban, minden védett eredetű, drága és nagyon etikus. Meg kellene kóstolni.

In tali posti la distanza non riesce a rimanere reale, diventa casuale quanto sei lontano. Soltanto raramente, nel trasbordo, te ne rendi conto, diciamo la rotta da Vienna a Bangkok, quando nel deserto del Qatar, nell'aria bollente, tremante come olio, guardi la fila che serpeggia verso il velivolo accanto, e non vedi nessuno al di fuori di uomini in veste bianca e donne in veste nera. E poi basta, ti indirizzano nella navetta gelida, che l'hangar ingoia, e di nuovo un aeroporto, dove le luci non le spengono mai.

Nella sala d'aspetto chiudo gli occhi e ancora per un po' sul quadro color marrone-ruggine il cervello proietta anelli di luce da vertigine. Intorno a me colori pastello, perenne temperatura ambiente, la cantilena di nomi mal pronunciati di passeggeri quasi abbandonati. Non riesco mai a dormire, mi spalmo le costose creme del duty-free e nemmeno tento di fare come se volessi comprarne una qualsiasi.

Adesso tutto è solo vento e cielo, senza il rito dell'adattamento all'arrivo mi sembra che mi manchi qualcosa. Questa è l'isola più settentrionale, che avrei pensato fosse disabitata. Il vento marino e Liam stanno bene insieme. Non voglio ancora pensarci, ho ancora una mezz'ora scarsa. L'estate sta finendo, la luce del sole è debole sulla mia pelle, dentro sento sempre di più il freddo e c'è a stento qualcosa su cui possa aggrapparsi il mio sguardo. Il faro è a nord, l'avevo visto ancora a casa, qui c'è solo qualche abitazione e la stazione degli ornitologi, dove dovrei pian piano arrivare. A destra e a sinistra vuote distese verdi e gialle.

Sulla rivista dell'aereo era scritto che questo è l'unico posto al mondo dove costringono le pecore sulla costa, le recintano con muri di pietra affinché non bruchino l'erba. Rimangono per loro solo le piante marittime, durante la bassa marea seguono lontano l'acqua che si ritira e mangiano le alghe a foglia bollosa e la salicornia, poi durante l'alta marea vengono sospinte indietro fino al muro di pietra, e si affrettano verso ciascuna delle poche entrate nei ricoveri per riposare. Sotto l'articolo foto gastronomiche, bistecca ai ferri, burro con l'aglio cola nei tagli di carne rosata, mentre una figura dal volto ruvido, in camicia di flanella, sorride rassicurante in basso a destra, tutto è di origine controllata, caro e molto etico. Andrebbe assaggiato.

Szép most ez a tágasság, kisszerű és végletes. Liam évek óta alig mozdul ki innen, tulajdonképpen valószínűtlen volt, hogy valaha találkozzunk. És mégis. Éhes vagyok, talán csak a fotók miatt. Innen már látni a tengert, az öböl karéja vakító fehér, nem ilyennek képzeltem. Lebukik egy madár, biztosan halat fog, szinte súrolja a tengert a szárnya széle. Az ösvény megtorpan az öböl kanyarulatánál, innen már látszik a kompikötő is, jobbra pedig az ornitológiai állomás rézsútos üveg-tetővel fedett oldalépülete. Könnyű felismerni, minden képen ebből a szögből fényképezik. Nem akarok még megérkezni. Hogy vagy, mesélj, miért akartál ennyire idejönni. Otromba a számban az összes majdani mondat. Nyelek egyet, legalább egy hete nem szóltam senkihez. A bolti eladóhoz egyszer, meg beszálláskor volt köszönés, de ezeket leszámítva semmi. Liam e-mailben írta, hogy szeptemberben már csak azok vannak itt, akik áttelelnék, elmennek a szulák, a lundák, sarki csér, a nagy halfarkas, a csigaforogató, de megérkeznek a sarkkörön túlról a jegesrécék és a tengeri partfutók. Képeket is csatolt, mert tudta, hogy fogalmam sincs, miről beszél. Őszülő pár közeledik az állomás felől, kézen fogva. Elindulok, ne kelljen szóba elegyedni. Távcsővük is van. Azért mégis odaintek nekik, mosolygok, de egymásra figyelnek, nem rám. Visszaszámlálás, gyerünk, fölbukkanni a felszínen, három-kettő-egy, mindjárt tényleg ideérek, hogy vagyok, hogy vagy. Jól. Többnyire.

Már messziről kiszúrom a répavörös haját, Liam ott ül az üvegfal mellett, egyedül az egyik asztalnál, előtte viharvert laptop, a kamera ragtapasszal leragasztva. A kapun belépve nem is a bejárat felé indulok, inkább megkerülöm az egész épületet, az üvegtálnál fogok kopogtatni a háta mögött. A képernyőn egy rozsdabarna hajú, szeplős kislány csupa fog mosolya, úristen, mennyit nőtt, Anaïs volt a neve?, mögötte köd, talán sziklák körvonalai, egy nagy zománcbögrét emel a szájához. Az ikonok úgy vannak rendezve, hogy ne takarják ki az arcát. Megkocogtatom az üveget, Liam ugrik egyet a széken, mosoly szalad szét az arcán, integet. Látszik, hogy szavakat formál a szája, de semmi nem hallatszik át az üvegen, nevetve legyint, és elindul a főbejárat felé.

Questa vastità è bella adesso, ordinaria ed estrema. Da anni Liam si sposta appena da qui, in realtà era improbabile che ci incontrassimo. Eppure è successo. Ho fame, forse solo per le foto. Da qui si può vedere già il mare, un tratto del golfo bianco abbagliante, non me lo immaginavo così. Un uccello si tuffa, starà pescando, il bordo dell'ala quasi tocca il mare. Il sentiero si arresta sulla curva del golfo, dalla quale appare già pure l'attracco del traghetto, mentre sulla destra si intravede l'ala dell'edificio della stazione ornitologica, coperta da un tetto spiovente e vetrato. Facile riconoscerla, su ogni foto viene ripresa da questa angolatura. Non voglio ancora arrivare. Come stai, racconta, perché tanta voglia di venirtene qua. Tutte le frasi che verranno saranno goffe. Deglutisco, da almeno una settimana non parlo con nessuno. Una volta alla commessa del negozio e poi il saluto all'imbarco, ma, a parte questo, nulla. Liam ha scritto in una mail che a settembre ci sono solo le creature che rimangono per l'inverno: se ne vanno le sule, i pulcinella di mare, le sterne, il grande stercorario, la beccaccia di mare, ma arrivano dal circolo polare artico la moretta codona e il piovanello violetto. Aveva allegato anche delle immagini, perché sapeva che non avevo idea alcuna di quello di cui parlava. Una coppia anziana si sta avvicinando dalla stazione, mano nella mano. Mi affretto per non aver modo di attaccar discorso. Hanno anche un binocolo. Nondimeno li saluto, ma badano a sé e non a me. Conto alla rovescia, andiamo, emersione, tre, due, uno, fra poco veramente ci arrivo, come sto, come stai. Bene, per lo più.

Già da lontano intravedo i capelli rosso-carota, Liam siede accanto alla vetrata, da solo a un tavolo davanti a un computer scassato con un cerotto sulla telecamera. Entrando dal cancello non mi dirigo neppure all'ingresso principale, ma piuttosto faccio il giro dell'intero edificio e presso la vetrata gli busserò alle spalle. Sullo schermo una lentigginosa bimba dai capelli rossicci e dal sorriso a tutti i denti, Dio mio quanto è cresciuta! Si chiamava Anaïs? Dietro nebbia, o forse sagome di roccia, porta alla bocca un tazzone smaltato. Le icone sono disposte in modo da non coprirle la faccia. Picchietto sulla vetrata, Liam balza dalla sedia, un sorriso si apre sulla faccia e saluta. Si vede che la bocca forma parole, ma non si sente nulla attraverso il vetro, ridendo fa un cenno di rinuncia e si dirige verso la porta principale.

Érzem, hogy mosolygok, lehet, hogy nem is kellett volna lassítva, vonakodva jönni. A bejárat felé félúton már kitárt karral, sietve közelít, úgy csapnak le rám a karjai, mint egy héja az egérre, alig kapok levegőt, belefulladás a kötött hópehelymintákba, ugyanaz a szag, hajzsír, mentol és öblítő, tele van az orrom vele. Csiklandozza a fületem a szakáll, ahogy megszólal.

El se hiszem.

Egy pillanattal tovább állunk így, mint illene, ványadt és alacsony vagyok az ölelésében, elromlanak az arányaim. Hátrébb lép.

Na mi van, te, Robinson Crusoe? Jól nézel ki, őszül a szakállad.

Nincs semmi, jó, hogy jöttél.

Éhes vagyok. Azt mondtad, van saját lakásod, miért ide kellett jönnöm? Egyáltalán hányan vagytok?

Négyen, mosolyog, azt mondja, csak itt van internet, a gyűrűzések és a napi terepmunka között gyakran dolgozik innen. Hazamehetünk, bevásárolt, tegnapról van birkaragu, és vett egy üveg sloe gint. Jár a tekintete rajtam, figyel, ki akarja tapogatni, hogy vagyok, hogy csak úgy jöttem-e megint, tét nélkül. Gyorsan kihozza a táskáját, belekarolok, aztán elindulunk haza, a sziget közepe felé.

A ház apró, a konyhával egybenyitott nappalin kívül csak két szűk hálósobája van. Igénytelen, öreg kőház, a konyhaablakból a kertre látni, ahol két foltos, boldog malac meg egy loncsos kutya hever egy kupac fán. Sárrá dagonyázták maguk alatt a füvet. Alig látni ki az ablakra gyűlt párától, pedig tizenöt fok lehet kint, nincs hideg. A hűtőn két neonkék és barna madár rajza, az egyik halat tart a csőrében. Tántorgó, gyakorlatlan gyerekírás a papír sarkán: Alcedo atthis ipsida, és egy aláírás: Anaïs. A *P* és az *S* alatt kis nyíl mutatja, hogy fel kell cserélni őket.

Liam a gáztűzhely előtt áll, én a rajzot nézem, Liam azt mondja, jégmadár. Alcedo atthis ispida. Az az elképesztő a jégmadárban, meséli, hogy a neonkék, irizáló háta, a rozsdás hasa, az ékszerszerű megjelenésének minden részlete, amittől közelebről olyan feltűnő, mint egy papagáj, igazából arra szolgál, hogy láthatatlanná váljon. A hátán a neonkék akár a mozgásban lévő víztükör fentről nézve. Mutat egy képet, mert Anaïs rajza alapján nem igazán tudom elképzelni.

Mi accorgo di sorridere, è possibile che non dovessi trattenermi e giungere esitante. Verso l'entrata a metà strada già a braccia aperte arriva in fretta e le sue braccia mi afferrano come un astore il topo, riesco appena a respirare, soffoco nei fiocchi di neve del maglione, l'odore è lo stesso, grasso di capelli, mentolo e ammorbidente, ne ho pieno il naso. Come apre la bocca per parlare la sua barba mi solletica le orecchie.

Incredibile.

In un attimo siamo oltre quel che si dovrebbe, sono bassa e gracile nel suo abbraccio, le mie misure si annullano. Un passo indietro.

Allora come va, Robinson Crusoe? Hai una buona cera, la barba imbianca.

Niente di nuovo, sono felice che tu sia venuta.

Ho fame. Hai detto che hai una casa tua, perché sono dovuta venire qui? Quanti siete comunque?

In quattro, dice sorridendo, soltanto qui c'è Internet, tra l'inanellamento e il lavoro giornaliero sul campo lavora spesso da lì. Possiamo andare a casa, ha fatto la spesa, da ieri c'è lo spezzatino di pecora e ha comprato una bottiglia di sloe gin. Mi scruta, mi osserva, vuol sondare come sto, se sono venuta senza secondi fini. Afferra la borsa, lo prendo sotto braccio e andiamo a casa, verso il centro dell'isola.

La casa è minuscola, al di fuori di un soggiorno collegato con la cucina ci sono solo due piccole camere da letto. Una vecchia casa in pietra senza pretese, dalla finestra della cucina uno sguardo sul giardino, dove due porcellini maculati e felici stanno ammicchiati con un cane sudicio e sotto di loro impastano l'erba nella? melma. Si vede appena attraverso la finestra per la condensa, anche se potranno esserci fuori quindici gradi e non fa freddo. Sul frigorifero il disegno di due uccelli marrone e blu-neon, uno dei quali tiene un pesce nel becco. In un angolo del foglio scrittura infantile tremolante e inesperta: *Alcedo atthis ipsida*, e la firma: Anaïs. Sotto la P e la S una piccola freccia indica che bisogna scambiarle. Liam è davanti al forno a gas, io guardo il disegno e Liam dice: martin pescatore. *Alcedo atthis ispida*. Quello che è sorprendente nel martin pescatore, racconta, è che il dorso iridescente, blu-neon, il ventre color ruggine, ogni particolare del suo aspetto è come un gioiello, da vicino appariscente come un pappagallo, in realtà serve a renderlo invisibile. Sul dorso il blu-neon è come uno specchio d'acqua in movimento visto dall'alto. Mostra una foto perché in verità dal disegno di Anaïs non posso immaginarlo.

Vacsora után gin-tonikot kever mindkettőnknek, aztán a kanapéba süppedve figyeli, ahogy a hintaszékben ringatom magam előre-hátra, biztos kényszeresnek tűnök, miközben hallgatom. A kis házról beszél, hogy furcsa volt megvenni, el kellett adnia a lakóhajóját, amire emlékszem Londonból. Húsz mérföld per nap, néha egész heteket csordogáltunk rajta, ha épp nem volt munkám. Télen alig tudtuk felfűteni, nyáron stopposok napoztak a tetején, és sosem találtunk szabad helyet, ha ki akartunk kötni.

A kőháznak csak a váza állt már, mikor rátalált, a birkák ide húzódtak a szél ellen, teljesen újjá kellett építeni. Kicsit még gyanakszik, hogy direkt csapdát állított magának ezzel a lecövekeléssel, mindenesetre itt van, berendezkedett, a szobákat lassan kitölti az otthonosság. A saját meghatottságunk a megszokásaink felett.

Régen, még lent Londonban egyszer kísértáltunk Greenwichől a Temze-gát sci-fi díszletén túl a senkiföldjére, ahol a torkolat kitágul. A holdbéli táj háttérében a város felhőkarcolói kihaltnak tűntek, mintha lakatlan lenne az egész világ. Csattogott a szél, tavasz volt, tágas a hirtelen kiterülő, süppedős táj, és eszembe se jutott tiltakozni, mikor Liam végigsimított a nyakszirtemen, és megkérdezte, hogy ezt szabad?, csak hagytam. Akkor feküdtünk le először. Egy elhagyott raktár-épületbe szöktünk be. Tudtam, hogy mit akarok, és hogy mást semmit, csak annyira vonzott, hogy akarjam a bőrömön a szagát, a kezét, de ne vetközzek ki magamból. Ne taszítson este, mikor lemosom a nyomát.

Nincs útban sem a saját akarásom robaja, sem a rám irányuló akarás miatti feszengés. Az undor. Néha átsuhan rajtam a reflex, a kísértés, hogy közelebb rántsam, vagy ellökjem magamtól, talán mert nincs mintánk a félút nyugalma, ahonnan nem indul történet. Mintha hiányérzetem lenne anélkül, hogy megtépjük egymást. Unásig ismételt forgatókönyvek donganak körül, mint a legyek, próbálok arra figyelni helyettük, ami van.

Dopo cena prepara un gin-tonic per entrambi, poi sprofondando sul divano osserva come mi muovo avanti e indietro sulla sedia a dondolo, sembro sicuramente autistica mentre lo ascolto. Parla della piccola casa, era stato strano comprarla vendendo la sua casa-battello al cui pensiero mi viene in mente Londra. Venti miglia al giorno, ci passavamo intere settimane sul fiume quando non avevo da lavorare. Riuscivamo a scaldarla a stento d'inverno, in estate degli autostoppisti prendevano il sole sul ponte e non trovavamo mai un posto libero se volevamo ormeggiare.

Quando l'aveva scoperta, la casa in pietra aveva solo le strutture portanti, le pecore vi cercavano rifugio contro il vento, era tutta da rifare. Sospetta ancora di essersi costruito una trappola di proposito, ma in ogni caso ormai è qui, si è sistemato, pian piano le stanze si riempiono dell'atmosfera di casa. Emozioni personali al posto di abitudini condivise.

In passato ancora giù a Londra ci eravamo recati a piedi da Greenwich passando per la scenografia fantascientifica della diga del Tamigi nella terra di nessuno, dove la foce si allarga. Sullo sfondo di un paesaggio lunare i grattacieli della città sembravano abbandonati come se tutto il mondo fosse disabitato. Il vento faceva sbattere le imposte, era primavera, il terreno cedevole che si allargava repentinamente era ampio, non mi passava neppure per la mente di protestare, quando Liam mi ha sfiorato la nuca chiedendo se gli era permesso, l'ho lasciato fare. Allora siamo andati a letto insieme per la prima volta. Siamo entrati abusivamente in un magazzino abbandonato, sapevo quello che volevo, e null'altro, che mi attiravano solo il suo profumo e le sue mani sulla mia pelle, ma non da perderci la testa. Che non mi ripugnasse poi la sera, quando lavavo via ogni sua traccia.

Non mi dava fastidio il frastuono della mia voglia e neppure l'imbarazzo per la sua voglia di me. Il disgusto. A volte mi viene l'istinto, la tentazione di trarlo a me o respingerlo forse perché non abbiamo il modello per la tranquilla via di mezzo, dalla quale non parte una storia. Come se ci fosse carenza di sentimento a meno di non ferirsi a vicenda. Ci ronzano attorno come mosche copioni ripetuti fino alla noia, cerco di osservare cosa ci sia dietro.

Épp azt meséli, hogy elment Anaïshoz nyáron Tancarville-be, mikor a volt felesége nyaralni ment az új férjével, és azt kérte, hogy költözzön be hozzájuk erre a két hétre. Anaïs rosszul alszik, nem szereti a hirtelen változásokat. Ha szorong, lefekvés előtt attól kezd félni, hogy hánynia kell, és olyankor alig lehet bírni vele. Az utolsó előtti nap, mikor együtt voltak, Liam elvitte a madarat gyűrűzni, rátelefonált a helyi állomásra, azt mondták a kollégák, hogy nyugodtan jöhetnek. Nem az ő ötlete volt, Anaïs akarta, teszi hozzá, mintha magyarázkodnia kellene. Mintha nem csupa törleszkedés lenne az a gyerekakarát, bármit is csinál, és nem neki tartana tükröt végül mindig. Ha együtt élnének, biztosan nem úszná meg ilyen könnyen, ülhethetne naphosszat a bábszínházban valami borzalmon, nevet.

Kinyújtózom, ropog a hátam. Én is csak azért a pár pillanatért jövök. Csak akkor, ha egyben vagyok, ha úgy érzem, nem kap majd el nagyon az álmodozás. Liam néha finoman hárít, hátrább lép, néha én fordulok vissza az utolsó pillanatban. Rég ismerjük egymás lépéseit, és soha nem beszélünk az egésről. Másnak se, azt se tudja senki, hogy itt vagyok. A munkaidő üresjárataiban néha felhabzik bennem a hiánya, van, hogy egy évvel azután, hogy utoljára láttam. Olyankor vissza akarok menni hozzá a leállósávba, ahol ülünk együtt, mintha várnánk valamit. Pedig ezt várjuk, a pillanatot, ami nem kell, hogy bárki másra tartozzon, egy perc csend, miközben nem sokkal arrébb tovább dübörög mindkettőnk élete. Meg se tudnám, ha bármi történne vele.

Ott aludtak a madarászoknál, Anaïs az állomás hatalmas bernáthegyijébe kapaszkodva, aztán napkelte előtt elindultak, hogy kihúzzák a hálókát a nádastól nem messze. Kicsi volt a madárvárta, csak négy-öt hálóval dolgoztak, összesen talán háromszáz méter hosszú az egész. Három-négy ember végig tudja járni kényelmesen minden órában, hogy időben kiszedje a beakadt madarakat. Nem tudtam volna megmondani, Anaïst érdekli-e a kirándulás, vagy csak annak szól az öröme, hogy kimozdultak a lakásból, és minden hülyeséget összeettek, amit máskor tilos. Teljes eksztázisban volt, lehet, hogy a kakaó és lekváros kenyér miatti cukorsokktól.

Proprio ora racconta che d'estate aveva raggiunto Anaïs a Tancarville, nel momento in cui la sua ex moglie andava in vacanza con il nuovo marito, e aveva chiesto che lui si trasferisse da loro per quelle due settimane. Anaïs dorme male, non le piacciono i cambiamenti improvvisi. Ogni volta che sta in ansia, prima di coricarsi comincia a temere di dover vomitare, e in quei casi si riesce appena a gestirla. Nel penultimo giorno che erano insieme, Liam l'aveva portata ad inanellare un uccello?, aveva chiamato la stazione locale e i colleghi avevano detto che potevano andare tranquillamente. Non era stata una sua idea, lo voleva Anaïs, aggiunge, come se dovesse spiegare qualcosa. Come se quel desiderio di un bambino non fosse che puro camuffamento, qualsiasi cosa faccia, e non finisse sempre per rispecchiare la volontà di lui. Se vivessero insieme, non se la caverebbe così facilmente, potrebbe sedere per tutto il giorno in un teatro dei burattini a vedere qualche pezzo terribile, dice ridendo.

Mi stiracchio, scricchiola la spina dorsale. Anch'io vengo solo per questi pochi attimi. Se sono in forma, se non rincorro un sogno. Liam talvolta si schermisce abilmente, fa un passo indietro, a volte mi ritiro io all'ultimo istante. Da tempo conosciamo le reciproche vie di fuga e di questo non parliamo mai. E nemmeno con altri, nessuno sa che io sono qui. Nei momenti di calma piatta del lavoro, frizza la sua mancanza dentro di me, succede, un anno dopo averlo visto per l'ultima volta. Quando capita voglio ritornare da lui sulla corsia di emergenza, dove stare seduti insieme come se attendessimo qualcosa. Attendiamo proprio il momento in cui non serve che qualcuno si faccia gli affari dell'altro, un minuto di silenzio, mentre non molto più in là continua il frastuono della vita di entrambi. Se gli succedesse qualcosa, manco lo verrei a sapere.

Avevano dormito dagli ornitologi, Anaïs stretta all'enorme sanbernardo della stazione, poi prima del sorgere del sole erano partiti per stendere le reti non lontano dal canneto. L'attesa degli uccelli fu breve, lavorarono con solo quattro-cinque reti, complessivamente trecento metri di lunghezza. Tre o quattro uomini possono fare un controllo agevolmente ogni ora per liberare in tempo gli uccelli intrappolati. Non avrebbe saputo dire se ad Anaïs interessasse la gita, o se era contenta solo di essere uscita dalla casa e di aver mangiato tutte le schifezze in altri momenti proibite. Era in totale estasi, forse a causa dello choc da zucchero, da cacao, pane e marmellata.

Mikor kiderült, hogy tolmácsolhat a francia kollégák és az apja között, az végre teljesen lefoglalta a figyelmét. Komoly arccal magyarázott, mint egy apró diplomata, és csak este, már otthon jutott Liam eszébe, hogy a válaszai kétszer olyan hosszúnak tűntek, mint a madarász kollégák mondatai.

Hatalmas szerencsájuk volt, mert rögtön a második körben fennakadt a szélső hálón egy jégmadárpár. Ezért a rajz, mosolyog a hűtő irányába. Nem engedte a kislánynak, hogy kibontsa őket, aprók az ujjai, pont, mint a növendékhal, amit esznek, és a jégmadár csőre borotva-éles. De mikor sikerült kifejtenie a tojót, Anaïs kezébe adta, foghatta, mikor bezsáolták, és a vászontáskákban az állomásra vitték a tizenöt másik szerzeménnyel együtt. Fintorgott, mennyire halszagúak, és hogyan lehet valami ennyire szép ilyen bűdös, aztán az ujjait szolgolgtatva delejezetten figyelte, ahogy az egyik helyi doktorandusz fejfelé mérőpohárba teszi őket, nehogy kiszabaduljanak, megméri a tömegüket, az evezőtollaik és a csüdjük hosszát, kiszedi a csőrük tövéből és a torkuk pihéiből a kullancsokat.

Az az egyetlen hely, ahol nem tudják kiszedni saját maguknak, mert nem érik el, magyarázza Liam, mikor értetlenül nézek rá.

Anaïs dél körül kihányta a reggeli kakaót, de hazafelé a kocsiban lelkesen mesélte, hogy azt mondta neki a doktorandusz, ne aggódjon, előfordul ez, és, apa, egyébként tudtad-e, hogy a jégmadarak is minden évés után köpeteket öklendeznek.

Kint mindent beborít a sötét, már nehéz a fejem a gintől, mikor megkérem Liamot, menjünk ki, mert látni akarom a csillagokat. Teljes a sötét, a legközelebbi szomszéd ablakai apró fénykockák pár száz méterre, és olyan tömény a csend, hogy egy kicsit Liam is elhallgat. Gyönyörű az ég és kegyetlenül erős a szél. Most érkezem meg igazán. Menjünk le a vízhez, kérem, és belekarolok, hogy hasra ne essek.

Quando è venuto fuori che avrebbe potuto fare da interprete tra i colleghi francesi e suo padre, questo ha completamente risucchiato la sua attenzione. Con la faccia seria dava spiegazioni come un piccolo diplomatico, e solo a sera, ormai a casa, a Liam era venuto in mente che le risposte sembravano due volte più lunghe delle frasi dei colleghi ornitologi.

Avevano avuto un'enorme fortuna perché già nel secondo giro sulla rete più esterna si era impigliata una coppia di martin pescatori. Ecco perché il disegno, dice sorridendo in direzione del frigo. Non aveva permesso alla bambina di liberarli, le dita erano minuscole come i pesciolini che mangiano e il becco del martin pescatore è affilato come un rasoio. Una volta riusciti a liberare la femmina, l'aveva data in mano ad Anaïs, poteva tenerla quando li hanno messi nei sacchi e portati in borse di tela alla stazione con altre quindici 'prede'. Fece una smorfia, quanto puzzavano di pesce, e come potesse fetere a tal punto una cosa tanto bella, poi annusandosi le dita osservava affascinata come uno dei locali dottorandi li poneva a testa in giù in un misuratore, affinché non potessero liberarsi, ne calcolava il peso, la lunghezza delle penne remiganti e del tarso e asportava le zecche dalle redini del becco e dalle piccole piume del collo.

Quello è l'unico posto dove non possono levarsele da soli perché non ci arrivano, spiega Liam, dato che lo guardo con l'espressione di chi non ha capito.

Anaïs verso mezzogiorno aveva vomitato il cacao della mattina, ma sulla via del ritorno in macchina raccontava entusiasta che il dottorando le aveva detto di non preoccuparsi, succede, e papà, tu lo sapevi che i martin pescatori dopo ogni pasto rigurgitando si spurgano.

L'oscurità avvolge ogni cosa fuori, ho la testa pesante dal gin, quando chiedo a Liam di uscire perché voglio vedere le stelle. L'oscurità è totale, le finestre del vicino più prossimo sono quadratini di luce, a distanza di qualche centinaio di metri, e il silenzio è talmente impenetrabile che perfino Liam si tace. Il cielo è meraviglioso e il vento sferza impietosamente. Adesso sono veramente arrivata. Andiamo in acqua, chiedo, e lo abbraccio perché non cada bocconi.

Aznap, az utolsó este lefektette Anaist, a hálósobájuk ajtajában állt, és, legalábbis azt mondta legszívesebben odaköppött volna a párnájukra. Most azon mereng, vicces-e, vagy inkább szálnalmas, hogy a tiltakozásnak csak olyan formájára képes, mint egy kamasz fiú, hogy ennél kiszámíthatóbb nem is lehetne. Undorította a tudat, hogy azok ketten megjönnek a nyaralásból leburnulva, a kezükön ott a másik teste, verítéke, nyála. Hadüzenet lesz, ahogy Anaist összecsókolják. Nem akart időt hagyni magának, hogy ideges legyen, sietett haza. Csak azt a rajzot kapta fel induláskor.

Nem hozhatja ide Anaist, Franciaországból csak az anyja írásos engedélyével tudnának kilépni, azt Chloé nem ad, mert meggyőződése, hogy ha egyszer kiengedi a kezéből a kislányt, sosem kapja vissza. Nem találkozottam a volt feleségével, de emlékszem, amikor megismerkedtek. Talán két évvel Greenwich után. Kimondatlanul is tudtuk Liammal, hogy elemeire hullana a táncrend, nem működnének tovább az életünk zsilipjei, ha ez a két dolog összekeveredne, volt egy hosszabb szakasz, amikor nem is találkoztunk, azóta is inkább csak napokra, mint hetekre. Míg halkan mesél, kiérünk a vízhez. Éjjel már őszi hideg van, csak nappal tartja még magát a nyár. Fázom. Kibukik belőlem, hogy miért nem viszi bíróságra az egészet? Miért ül egy házban egy olyan gyerekszobával, ami ebben a formában mauzóleum?

A fejét rázza, nem biztos benne, hogy nem ártana többet a kislánynak, ha keresztülrángatná ezen, ha neki kellene megválaszolni, hogy kivel maradna inkább. Liam jogász ismerőse szerint akkor lenne igazi esélye, ha hajlandó lenne közelebb költözni hozzájuk. A jelenlegi élete könnyen mutatható kompromisszumképtelen szélsőségnek a bíróság előtt. Apály van, óvatosan egyensúlyozva kijebb sétálunk az ártéri sziklákra, ahonnan visszahúzódott a víz, itt hagyott rengeteg moszatot, tócsákba szorult apró állatokat.

Quel giorno per l'ultima sera aveva messo a letto Anaïs, stava sulla porta della loro camera, o almeno così ha detto, avrebbe sputato molto volentieri sul cuscino. Adesso medita, se sia comico o piuttosto squallido, che sia capace di protestare solo come un adolescente che non potrebbe essere più prevedibile di così. Gli faceva schifo sapere che quei due sarebbero arrivati dalla vacanza abbronzati, sulle mani il corpo, il sudore e la saliva di un altro. Una dichiarazione di guerra il modo in cui avrebbero sbaciucchiato Anaïs. Non voleva lasciarsi il tempo di innervosirsi, si affrettò a casa. Al momento di andare prese con sé solo quel disegno.

Non poteva portare qui Anaïs, avrebbero potuto uscire dalla Francia solo con il permesso firmato della madre, e quello Chloe non l'avrebbe mai dato, perché convinta che se una volta avesse lasciato portar via la bimba, non l'avrebbe più riavuta. Non avevo mai incontrato la sua ex moglie, ma mi ricordo quando si erano conosciuti. Forse due anni dopo Greenwich. Anche se non detto sapevamo con Liam che l'ordine dei balli si dissolverebbe in atomi, non funzionerebbero più le chiuse dell'esistenza se le due cose si mescolassero, c'era un periodo più lungo in cui non ci siamo incontrati, anche da allora più per giorni che per settimane. Mentre sommessamente racconta arriviamo all'acqua. Di notte regna ormai il freddo autunnale, l'estate resiste ancora solo di giorno. Ho freddo. Mi scappa, perché non sottopone al tribunale la questione? Perché se ne sta in una casa con una cameretta che così com'è non è che un mausoleo?

Scuote la testa, non è sicuro che non arrecherebbe un danno maggiore alla bambina se la trascinasse a scegliere personalmente con chi rimanere. Secondo il conoscente di Liam, giurista, avrebbe più opportunità se fosse disposto a trasferirsi più vicino a loro. La sua vita attuale può essere facilmente presentata al tribunale come una soluzione estrema, incapace di compromesso. C'è bassa marea, bilanciandoci con attenzione camminiamo sulle rocce del molo dalle quali l'acqua si è ritirata, lasciando indietro grande quantità di alghe e piccoli animali sospinti in pozzanghere.

Kilátszik a szétszabdalt tengerfenék, olyan, mint egy ásatás, ahonnan eltűntek a régészek. Azt mondja, öt óra múlva már kint lesz innen nem messze, ha nem is most reggel, de valamikor jöjjen ki vele, el sem tudom képzelni, milyen hangja van a szigetnek, mikor hajnalonta mind kirajzanak a madarak. Tíz nap múlva állásinterjún kellene lennem, nem tudom, hány napig maradok, de erről még nem beszéltünk.

Késő van, mire hazaérünk, míg zuhanyzik, belopakodom a gyerekszobába, elnézem a gyapjúállatokat, az apró, házi ácsolású íróasztalt, az ablaküvegre festett színes lepkéket, a dac tárgyait, a hiány lenyomatát, amit se betölteni, se a margóra tenni nem akar. Vagy nem tud. Észre se veszem, ahogy mögém lép, csak mikor a vállamba markol, finoman kitessékel, behúzza az ajtót mögöttünk, és áthúzza a hálószobába. Elnyúlok a takaró alatt, ő az ágy szélére ül, hideg a keze a hasamon. A sötétben még a sziluettjét sem látom.

Il fondale marino sconnesso sembra un cantiere di scavo senza archeologi. Tra cinque ore, dice, sarà di nuovo fuori, non lontano da qui, se non stamane stesso, ma almeno una volta che io venga con lui, non posso nemmeno immaginare l'atmosfera dell'isola quando all'alba sciamano tutti gli uccelli. Fra dieci giorni dovrò presenziare ad un colloquio di lavoro, non so per quanti giorni rimango, di questo ancora non abbiamo parlato.

È tardi quando rincasiamo, mentre si fa la doccia mi infilo nella cameretta, osservo i peluche, la piccola scrivania di fattura artigianale, le farfalle colorate dipinte sul vetro delle finestre, gli oggetti tenuti per ripicca, l'impronta della mancanza, che non vuole né colmare né mettere da parte. Oppure non può. E non mi accorgo neanche che mi scivola dietro, solo quando preme sulle mie spalle e mi fa uscire gentilmente, chiude la porta dietro e mi trascina nella camera da letto. Mi distendo sotto la coperta, lui siede sul bordo del letto, le mani fredde sulla mia pancia. Nel buio non vedo neppure la sua silhouette.

Trad. di Gianluca Volpi